

ΑΠΟΣΤΑΤΕΣ
και
ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΑ

BRYAN R. WILSON, ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΤΙΜΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ
ΑΓΓΛΙΑ

3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1994

ΑΠΟΣΤΑΤΕΣ

και

ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΑ

ΑΠΟΣΤΑΤΕΣ

και

ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

BRYAN R. WILSON, ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ
ΑΓΓΛΙΑ

3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1994

Κάθε θρησκεία που διακηρύττει ότι έχει έναν πλήρη κορμό δόγματος και πρακτικής ο οποίος θεωρείται αποκλειστικά δικός της, είναι πιθανόν να έρθει αντιμέτωπη με το γεγονός ότι, κατά καιρούς, κάποια πρώην μέλη της αποποιούνται την πίστη τους και παύουν να συνδράμουν στις διαδικασίες της πίστης, τουλάχιστον σε μερικές, ίσως και σε όλες, στις τεχνικές, στις πρακτικές, στην οργάνωση και στους κανόνες διαγωγής. Η αποστασία είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο στην ιστορία των διαφόρων δογμάτων της ιουδαϊκο-χριστιανικο-μουσουλμανικής παράδοσης. Κάθε νέο σχίσμα από έναν ήδη εδραιωμένο οργανισμό θρησκευτικής λατρείας είναι πιθανόν να ιδωθεί από εκείνους από τους οποίους διαχωρίζονται οι σχισματικοί, ως περίπτωση αποστασίας. Έχουν υπάρξει δραματικές περιπτώσεις μεγάλης κλίμακας, όπως το λεγόμενο «μεγάλο σχίσμα» της ανατολικής (Ορθόδοξης) και τη δυτικής (Καθολικής) εκκλησίας, καθώς και η ανάδυση του Προτεσταντισμού κατά τη Μεταρρύθμιση. (Είναι ανάγκη να προστεθεί, έστω μόνο και για την ιστορία, ότι οι διαφωνούντες

και τα μέλη που αποχωρούν, αρκετά συχνά κατηγορούν εκείνους που παραμένουν στον επίσημο οργανισμό για κάποια αποστασία από κάποια προγενέστερα πρότυπα της πίστης και της πρακτικής.) Δεδομένου του αριθμού των θρησκευτικών ομάδων στη Χριστιανοσύνη που προήλθαν από κάποιο σχίσμα, πρέπει να γίνει σαφές ότι η αποστασία είναι ευρέως διαδεδομένη και συχνό φαινόμενο.

Παρ' όλα αυτά, κάθε περιστατικό αποστασίας δεν οδηγεί στον σχηματισμό ενός αποκλίνοντος και ξεχωριστού οργανισμού ή σέκτας. Αποστασία μπορεί να θεωρηθεί, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι μπορεί να συμβεί όταν ένας πρώην πιστός αποποιείται τους όρκους του και αποκηρύσσει την πρώην θρησκευτική πίστη του. Στα τέλη του 19ου και στις αρχές του 20ού αιώνα, σε μια περίοδο κρίσης στη χριστιανική πίστη, υπήρξαν κάποιες διάσημες περιπτώσεις αποστασίας από τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία. Συνέβησαν σε αυτή την εκκλησία λόγω της αυστηρότητας των απαιτήσεων της πίστης και της πρακτικής της, λόγω της αντίστασης σε νεωτεριστικές τάσεις, και ιδιαίτερα επειδή ενθάρρυνε τους πιο αφοσιωμένους οπαδούς της να ακολουθούν μοναστικά πρότυπα ή εκκλησιάσματα. Μερικές από τις «σκοτεινές» ιστορίες της μοναστικής ζωής, που υποτίθεται ότι ειπώθηκαν από αποστάτες μοναχούς και καλόγριες –όπως η διάσημη υπόθεση της *Μοναχής Μαρίας* που πήρε ευρεία δημοσιότητα– αποδείχτηκαν σε μεγάλο βαθμό φανταστικές, αλλά πολλές χρησιμοποιήθηκαν από την προπαγάνδα των αντικαθολικών μέσω μαζικής ενημέρωσης εκείνης της εποχής. Στην παρούσα εποχή θρησκευτικού πλουραλισμού, κατά την οποία το πνεύμα του οικουμενισμού επικρατεί μεταξύ πολλών μεγάλων χριστιανικών δογμάτων, και στην οποία η λεγόμενη «εναλλαγή» της πίστης από το ένα κίνημα στο άλλο δεν είναι ασυνήθιστο φαινόμενο, η καταγγελία για αποστασία είναι λιγότερο συχνή. Αλλά από το 1960, με την εμφάνιση στις δυτικές κοινωνίες διαφόρων μειονοτικών κινήματων, τα οποία διαθέτουν ξεχωριστές θρησκευτικές διδασκαλίες και απαιτούν ιδιαίτερα αυστηρή δέσμευση, ένα μέλος που αποχωρεί είναι πιθανόν να θεωρηθεί αποστάτης, ιδίως αν το μέλος προχωράει σε γελιοποίηση ή έντονη επίκριση των πρώην πεποιθήσεών του και αν διασύρει εκείνους που προηγουμένως αποτελούσαν τους στενούς συνεργάτες του.

Τις τελευταίες δεκαετίες, με την ανάδυση τόσο πολλών νέων θρησκευτικών δογμάτων που απαιτούν την πιστή αφοσίωση των μελών τους, οι περιπτώσεις αποστασίας έχουν γίνει θέμα ιδιαίτερης προσοχής από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Οι ιστορίες αποστασίας, στις οποίες ο αποστάτης συνήθως παρουσιάζεται ως θύμα, θεωρούνται καλά νέα για αναπαραγωγή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ειδικά αν ο αποστάτης προθυμοποιείται να «αποκαλύψει» πτυχές, και ίσως μυστικά, του κινήματος στο οποίο προηγουμένως ανήκε. Κατά συνέπεια, οι αποστάτες μπορούν να λάβουν αδικαιολόγητα μεγάλη προσοχή από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, ιδιαίτερα όταν είναι να παρουσιάσουν την προηγούμενη πίστη τους, τόσο από την πλευρά της δικής τους αδυναμίας όσο και από την πλευρά της εκμετάλλευσης, της εξαπάτησης ή

του εξαναγκασμού που ασκούνταν από τους ηγέτες και τα μέλη του κινήματος στα οποία ανήκαν. Επειδή αυτές οι μαρτυρίες είναι συχνά οι μόνες πληροφορίες που προωθούνται για τις μειονοτικές θρησκείες στο ευρύ κοινό, και σίγουρα αποτελούν τις πληροφορίες που διαδίδονται πιο πλατιά, οι αποστάτες μετατρέπονται σε κεντρικές φιγούρες στη διαμόρφωση (ή στη μη διαμόρφωση) της κοινής γνώμης σχετικά με αυτά τα κινήματα.

Ακαδημαϊκοί μελετητές που ενδιαφέρονται για τις θρησκευτικές μειονότητες, και συγκεκριμένα οι κοινωνιολόγοι, το αντικείμενο των οποίων αφορά κατά κύριο λόγο αυτό το θέμα, συνοδεύουν συνήθως τις ακαδημαϊκές έρευνές τους με μια ποικιλία αναγνωρισμένων μεθόδων. Συγκεντρώνουν τα δεδομένα τους όχι μόνο από έρευνα στα αρχεία και από τη μελέτη εντύπων και εγγράφων, αλλά και από τη συμμετοχική παρατήρηση, τις συνεντεύξεις, τα ερωτηματολόγια και, όσον αφορά το θέμα εδώ, απευθείας από τους πληροφοριοδότες. Οι αποστάτες συχνά είναι πολύ πρόθυμοι πληροφοριοδότες, αλλά οι κοινωνιολόγοι, γενικά, επιδεικνύουν σημαντικές επιφυλάξεις όσον αφορά αυτή την πιθανή πηγή στοιχείων. Όπως έχω γράψει κάπου αλλού, όσον αφορά τις τεχνικές έρευνας των κοινωνιολόγων:

Οι πληροφοριοδότες που είναι απλοί γνωστοί και που δεν έχουν προσωπικά κίνητρα για ό,τι λένε προτιμώνται από εκείνους που, για τους δικούς τους σκοπούς, επιδιώκουν να χρησιμοποιήσουν τον ερευνητή. Οι δυσαρεστημένοι και οι αποστάτες είναι οι συγκεκριμένοι πληροφοριοδότες των οποίων τα στοιχεία θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με περίσκεψη. Οι αποστάτες χρειάζονται γενικά αυτοδικαίωση. Επιδιώκουν να ανακατασκευάσουν το δικό τους παρελθόν, προκειμένου να δικαιολογήσουν την πρώην προσχώρησή τους, και κατηγορούν εκείνους που παλιότερα υπήρξαν οι στενότεροι συνεργάτες τους. Πολύ συχνά οι αποστάτες μαθαίνουν να αφηγούνται μια «ιστορία κτηνωδίας» για να εξηγήσουν πώς πείστηκαν, με μεθοδεύσεις, απάτες, εξαναγκασμό ή δόλο, να ενταχθούν ή να παραμείνουν σε έναν οργανισμό που τώρα αποκηρύσσουν και αποδοκιμάζουν. Οι αποστάτες, μέσω της μεγαλοποίησης των γεγονότων από τον Τύπο, μερικές φορές επιδιώκουν να αποκομίσουν κέρδος από τις αφηγήσεις των εμπειριών τους καθώς οι ιστορίες τους πουλιούνται στον Τύπο ή γίνονται βιβλία (μερικές φορές γραμμένα από συγγραφείς-«φαντάσματα»). [Bryan Wilson, *The Social Dimensions of Sectarianism* (Η Κοινωνική Διάσταση του Σεχταρισμού), Οξφόρδη, Clarendon Press, 1990, σελ. 19.]

Κοινωνιολόγοι και άλλοι ερευνητές των μειονοτικών θρησκειών έχουν εντοπίσει μια ιδιαίτερη πλειάδα από κίνητρα που κάνουν τους αποστάτες να υιοθετούν τη στάση που έχουν σχετικά με την προηγούμενη δέσμευσή τους σε κάποια θρησκεία και την πιο πρόσφατη αποκήρυξη

της. Οι αποστάτες έχουν ανάγκη να τεκμηριώσουν την αξιοπιστία τους, τόσο σε σχέση με τον προηγούμενο προσηλυτισμό τους σε ένα θρησκευτικό σώμα όσο και την επακόλουθη αποποίηση αυτής της αφοσίωσης. Για να δικαιολογηθούν σε σχέση με την *πλήρη μεταστροφή* τους, απαιτείται μια αληθοφανής εξήγηση, τόσο για τη (συνήθως ξαφνική) προσκόλλησή τους στην αλλοτινή πίστη τους όσο και για την όχι λιγότερη αιφνίδια αποποίηση και καταδίκη της. Τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας θεωρούν τις «ιστορίες κτηνωδίας» ίδιον των αποστατών, και έχουν φτάσει στο σημείο να τις θεωρούν είδος για την αναγνώριση του φαινομένου. [A.D. Shupe, Jr., και D.G. Bromley, «Apostates and Atrocity Stories» (Αποστάτες και Ιστορίες Κτηνωδίας), στο έργο του B. Wilson (επιμ.), *The Social Impact of New Religious Movements* (Η Κοινωνική Επίδραση των Νέων Θρησκευτικών Κινήματων), Νέα Υόρκη, Rose of Sharon Press, 1981, σελ. 179-215.] Οι αποστάτες συνήθως εμφανίζουν τον εαυτό τους να εισέρχεται στην πρώην πίστη τους σε μια εποχή που ήταν ιδιαίτερα ευάλωτοι, έπασχαν από κατάθλιψη, ήταν απομονωμένοι, δε διέθεταν κοινωνική ή οικονομική υποστήριξη, ήταν αποξενωμένοι από την οικογένειά τους ή βρίσκονταν σε κάποια άλλη παρόμοια κατάσταση. Παρουσιάζουν τους πρώην συνεργάτες τους ως άτομα που επιβάλλονταν πάνω τους μέσω ψευδών ισχυρισμών, εξαπάτησης, ερωτικών υποσχέσεων, βελτίωσης των προοπτικών και της ευημερίας ή κάτι παρόμοιο. Στην πραγματικότητα, οι αποστάτες συνεχίζουν την ιστορία τους, λέγοντας ότι οι πρώην συνεργάτες τους ήταν ψεύτικοι φίλοι που επιδίωκαν μόνο να εκμεταλλευτούν την καλή θέλησή τους, ότι τους έβαζαν να δουλεύουν πολλές ώρες χωρίς αμοιβή ή ότι ήθελαν να τους αποσπάσουν τυχόν χρήματα ή περιουσιακά στοιχεία που κατείχαν. Έτσι, οι αποστάτες παρουσιάζουν τον εαυτό τους ως «άτομα που βγαίνουν από την κάμινο», που δεν ήταν υπεύθυνα για τις πράξεις τους όταν εντάχθηκαν στην πρώην θρησκεία τους, και ότι «ήρθαν στα συγκαλά τους» όταν έφυγαν. Στην ουσία, το μήνυμά τους είναι ότι «δεδομένης της κατάστασης, θα μπορούσε να συμβεί σε οποιονδήποτε». Οι άλλοι είναι απόλυτα υπεύθυνοι και οι άλλοι ενεργούν με δόλο, εσκεμμένα, ενάντια σε ανυποψίαστα, αθώα θύματα. Μέσω μιας τέτοιας παρουσίασης της υπόθεσης, οι αποστάτες μεταθέτουν την ευθύνη για τις προηγούμενες ενέργειές τους και επιδιώκουν να επανενταχθούν στην ευρύτερη κοινωνία που τώρα προσπαθούν να επηρεάσουν και ίσως να κινητοποιήσουν ενάντια στη θρησκευτική ομάδα που πρόσφατα εγκατέλειψαν.

Τα νέα κινήματα, των οποίων οι διδασκαλίες και οι πρακτικές είναι σχετικά άγνωστες και τα πιστεύω και η οργάνωσή τους έχουν σχεδιαστεί υπό τον όρο του νέου ή του νεοπροσαρμοσμένου, είναι τα πιο ευάλωτα στη δημόσια καχυποψία· όταν έχουν μυστικές ή μη αποκαλυφθείσες διδασκαλίες ή εμφανίζονται ιδιαίτερα ενεργητικά στην αναζήτηση νεοφώτιστων ή έχουν εξέχουσα παρουσία σε κάποιον τομέα της κοινωνίας (π.χ. ανάμεσα στους νέους, στους φοιτητές, στις εθνικές μειονότητες, στους μετανάστες κ.λπ.) ή αν οι υποσχέσεις για οφέλη

προς τους οπαδούς της θρησκείας ξεπερνούν τις συνήθεις προσδοκίες του κοινού εν γένει, τότε μπορούν εύκολα να γίνουν αντικείμενο δημόσιας κατακραυγής ή ακόμη και εχθρότητας. Οι ιστορίες κτηνωδίας των αποστατών, ιδιαίτερα όταν μεγαλοποιούνται από τη σκανδαλοθηρία του Τύπου, ενισχύουν αυτές τις τάσεις και αυξάνουν την ειδησεογραφική αξία κι άλλων τέτοιων ιστοριών. Είναι γνωστό ότι οι εφημερίδες αναπαράγουν προηγούμενες περιπτώσεις για λόγους εντυπωσιασμού όταν εντοπίζουν νέες ιστορίες στο ίδιο πνεύμα σε σχέση με συγκεκριμένα κινήματα – μια πρακτική που χαρακτηρίζεται από ορισμένους κοινωνιολόγους ως η χρήση της «σύνοψης αρνητικών γεγονότων». [«Αυτό αφορά τη δημοσιογραφική περιγραφή μιας κατάστασης ή εκδήλωσης με τέτοιο τρόπο ώστε να τραβήξει την προσοχή και να εκφράσει τα αρνητικά στοιχεία ως συστατικά στοιχεία μιας ιστορίας αργής κίνησης δοσμένης σε συνέχειες. Ένα εμφανώς μεμονωμένο συμβάν χρησιμοποιείται ως αφορμή για να κάνει την κοινή γνώμη να ασχολείται με το πιο ευρύ, αμφιλεγόμενο φαινόμενο».- James A. Beckford, *Cult Controversies: The Societal Response to New Religious Movements*, (Αντιπαραθέσεις Αιρέσεων: Η Κοινωνική Απόκριση σε Νέα Θρησκευτικά Κινήματα) Λονδίνο, Tavistock, 1985, σελ. 235.] Με τον τρόπο αυτό, φαίνεται ότι η δραματική εισαγωγή στοιχείων από κάθε ιστορία αποστάτη ενδυναμώνει τη σημασία της, κάνοντας ζημιά στην αντικειμενική και ηθικά ουδέτερη έρευνα για τα θρησκευτικά φαινόμενα του είδους που αναλαμβάνουν οι ακαδημαϊκοί κοινωνιολόγοι. Οι σύγχρονοι θρησκευτικοί οργανισμοί, λειτουργώντας μέσα σε ένα πλαίσιο γρήγορης κοινωνικής αλλαγής και μεταβολής των αντιλήψεων των θρησκευτικών και πνευματικών πιστεύω, είναι πιθανό να γίνονται αποδέκτες δυσφήμισης και διαστρέβλωσης που συντελείται μέσω της κυκλοφορίας και της επανάληψης των αφηγήσεων των αποστατών.

Ούτε ο αντικειμενικός κοινωνιολόγος ερευνητής ούτε το δικαστήριο μπορεί εύκολα να θεωρήσει τον αποστάτη αξιόπιστη πηγή στοιχείων. Πρέπει πάντα να θεωρείται ως ένα άτομο του οποίου η προσωπική ιστορία το προδιαθέτει σε μεροληψίες όσον αφορά τον σεβασμό στην προηγούμενη θρησκευτική πίστη και ένταξή του, η υποψία προκύπτει από το γεγονός ότι ενεργεί από προσωπικό κίνητρο να δικαιώσει τον εαυτό του και να ανακτήσει την αυτοεκτίμησή του, παρουσιάζοντας τον εαυτό του πρώτα ως θύμα και στη συνέχεια ως σταυροφόρο λυτρωτή. Καθώς παρουσιάζονται τα διάφορα περιστατικά, είναι πιθανό να επηρεαστεί και να είναι πρόθυμος να διευρύνει και να διανθίσει τα αδικήματα για να ικανοποιήσει αυτό το είδος του δημοσιογράφου του οποίου το ενδιαφέρον είναι ένα εντυπωσιακό θέμα και όχι η αντικειμενική δήλωση της αλήθειας.

BRYAN RONALD WILSON

3 Δεκεμβρίου, 1994

Οξφόρδη, Αγγλία

BRYAN RONALD WILSON

Ο Bryan Ronald Wilson είναι Επίτιμος Καθηγητής Κοινωνιολογίας στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Από το 1963 έως το 1993 ήταν επίσης Βοηθός Καθηγητής στο Κολέγιο Ολ Σόουλς, και το 1993 εξελέγη Επίτιμο Μέλος.

Για περισσότερα από σαράντα χρόνια διεξήγαγε έρευνες σε μειονοτικά θρησκευτικά κινήματα στη Βρετανία και στο εξωτερικό (στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Γκάνα, στην Κένυα, στο Βέλγιο και στην Ιαπωνία, για να αναφέρουμε μερικά). Το έργο του περιελάμβανε μελέτη των εκδόσεων αυτών των κινήματων και, όπου ήταν δυνατόν, συναναστροφή με τα μέλη τους στις συνεδριάσεις τους, στις υπηρεσίες τους και στα σπίτια τους. Έδωσε επίσης ιδιαίτερη προσοχή σε κάθε κριτική αξιολόγηση των άλλων ακαδημαϊκών.

Έχει Πτυχίο Επιστήμης (Οικονομία) και Διδακτορικό Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του Λονδίνου και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Το 1984, το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης αναγνώρισε την αξία του δημοσιευμένου έργου του απονέμοντάς του τον βαθμό του Διδάκτορα Φιλολογίας. Το 1992, το Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβέν στο Βέλγιο τού απένειμε τον βαθμό του Επίτιμου Διδάκτορα. Το 1994 εξελέγη Μέλος της Βρετανικής Ακαδημίας.

Σε διάφορες χρονικές περιόδους κατείχε τις παρακάτω θέσεις:

Μέλος του Ταμείου της Κοινοπολιτείας (Ιδρυμα Harkness) στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Μπέρκλεϊ, στις ΗΠΑ, 1957-58

Επισκέπτης Καθηγητής, Πανεπιστήμιο της Γκάνα, 1964

Μέλος του Συνηγούρου των Επιστημονικών Συλλόγων της Αμερικής, στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, στο Μπέρκλεϊ, στις ΗΠΑ, 1966-67

Σύμβουλος Έρευνας για την Κοινωνιολογία της Θρησκείας στο Πανεπιστήμιο της Πάντοβα, στην Ιταλία, 1968-72

Επισκέπτης Ακαδημαϊκός στην Ιαπωνική Ένωση, 1975

Επισκέπτης Καθηγητής στο Καθολικό Πανεπιστήμιο της Λουβέν, στο Βέλγιο, 1976, 1982, 1986, 1993

Επισκέπτης Καθηγητής με Υποτροφία Snider, του Πανεπιστημίου του Τορόντο, στον Καναδά, 1978

Επισκέπτης Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Θρησκείας και Σύμβουλος για Θρησκευτικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Μάχιτολ, στην Μπανγκόκ, στην Ταϊλάνδη, 1980-81

Ακαδημαϊκός Επισκέπτης στη Library Scott, στο Κολέγιο Όρμοντ της Μελβούρνης, στην Αυστραλία, 1981

Επισκέπτης Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Κούνισλαντ της Αυστραλίας, 1986

Διακεκριμένος Επισκέπτης Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας, στη Σάντα Μπάρμπαρα της Καλιφόρνια, στις Ηνωμένες Πολιτείες, 1987

Από τα έτη 1971 έως 1975, ήταν πρόεδρος του Conférence Internationale de Sociologie Religieuse (ο παγκόσμιος οργανισμός για τους κανόνες). Το 1991 εξελέγη Επίτιμος Πρόεδρος του οργανισμού, που πλέον έχει μετονομαστεί σε Société Internationale de Sociologie des Religions

Μέλος του Συμβουλίου της Κοινωνίας για την Επιστημονική Μελέτη της Θρησκείας (Ηνωμένες Πολιτείες) 1977-79

Για αρκετά χρόνια, Ευρωπαίος Βοηθός Συντάκτη στην *Εφημερίδα για την Επιστημονική Μελέτη της Θρησκείας*

Για έξι χρόνια, Συν-συντάκτης της *Ετήσιας Αναθεώρησης της Κοινωνικής Επιστήμης της Θρησκείας*.

Έχει δώσει διαλέξεις σε ευρεία κλίμακα για τα μειονοτικά θρησκευτικά κινήματα στη Βρετανία, στην Αυστραλία, στο Βέλγιο, στον Καναδά, στην Ιαπωνία και στις Ηνωμένες Πολιτείες και,

περιστασιακά, στη Γερμανία, στη Φινλανδία, στη Γαλλία, στην Ολλανδία, στη Νορβηγία και στη Σουηδία.

Έχει κληθεί ως ειδικός μάρτυρας σε δίκες που αφορούσαν αιρέσεις στη Βρετανία, στην Ολλανδία, στη Νέα Ζηλανδία και στη Νότια Αφρική και προσκόμισε αποδεικτικά στοιχεία εγγράφως σε δικαστήρια στην Αυστραλία και στη Γαλλία. Έχει κληθεί, επίσης ως ειδικός, να δώσει γραπτές συμβουλές σχετικά με τα θρησκευτικά κινήματα στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εσωτερικών Υποθέσεων στη Βουλή των Κοινοτήτων.

Ανάμεσα σε άλλα έργα, έχει εκδώσει εννέα βιβλία που αναφέρονται εξολοκλήρου ή κατά ένα μέρος στα κινήματα θρησκευτικών μειονοτήτων:

Sects and Society: the Sociology of Three Religious Groups in Britain (Αιρέσεις και Κοινωνία: Η Κοινωνιολογία των Τριών Θρησκευτικών Ομάδων στη Βρετανία), Λονδίνο, Εκδόσεις Heinemann, και Μπέρκλεϊ, University of California Press, 1961· επανέκδοση, Γουέστπορτ, Κονέντικατ, Ηνωμένες Πολιτείες, Εκδόσεις Greenwood, 1978

Patterns of Sectarianism (Πρότυπα του Σεχταρισμού) (επιμέλεια) Λονδίνο, Heinemann, 1967

Religious Sects (Θρησκευτικές Αιρέσεις), Λονδίνο, Weidenfeld και Nicholson, Νέα Υόρκη, McGraw Hill, 1970 (επίσης μεταφράστηκε στα γαλλικά, στα γερμανικά, στα ισπανικά, στα σουηδικά και στα ιαπωνικά)

Magic and the Millennium (Μαγεία και Αρχή της Νέας Χιλιετίας), Λονδίνο, Heinemann, και στη Νέα Υόρκη, Harper and Row, 1973

Contemporary Transformations of Religion (Η Σύγχρονη Μεταμόρφωση της Θρησκείας), Λονδίνο, Oxford University Press, 1976 (μεταφράστηκε στα ιταλικά και στα ιαπωνικά)

The Social Impact of the New Religious Movements (Οι Κοινωνικές Επιπτώσεις των Νέων Θρησκευτικών Κινήματων) (επιμέλεια) Νέα Υόρκη, Rose of Sharon Press, 1981

Religion in Sociological Perspective (Η Θρησκεία από την Κοινωνιολογική Προοπτική), Οξφόρδη, Clarendon Press, 1982 (μεταφράστηκε και εκδόθηκε επίσης στα ιταλικά, ετοιμάζεται μετάφραση στα ιαπωνικά)

The Social Dimensions of Sectarianism (Η Κοινωνική Διάσταση του Σεχταρισμού), Οξφόρδη, Clarendon Press, 1990

A Time to Chant: the Soka Gakkai Buddhists in Britain (Μια Στιγμή για Ψαλμούς: Οι Βουδιστές Σόκα Γκάκαϊ στη Βρετανία), [σε συνεργασία με K. Dobbelaere] Οξφόρδη: Clarendon Press, 1994 (ετοιμάζεται μετάφραση στα γιαπωνέζικα).

Επίσης, έχει συμβάλει σε περισσότερα από είκοσι πέντε άρθρα σχετικά με τα μειονοτικά θρησκευτικά κινήματα, στην επιμέλεια έργων και ακαδημαϊκών φύλλων στη Βρετανία, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη Γαλλία, στο Βέλγιο, στην Ολλανδία, στην Ιαπωνία, στην *Εγκυκλοπαίδεια Μπριτάνικα*, στην *Εγκυκλοπαίδεια των Κοινωνικών Επιστημών*, στην *Εγκυκλοπαίδεια των Θρησκειών*, και αυτόν τον καιρό ετοιμάζει μια συμμετοχή στην *Εγκυκλοπαίδεια Ιταλιάνα*.